

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 14.12.2011
COM(2011) 878 final

**RAPORTUL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN**

**Raport privind punerea în aplicare și efectele directivei privind dreptul de suită
(2001/84/CE)**

CUPRINS

1.	Introducere	3
1.1.	Obiectivele directivei	3
1.2.	Obiectivul prezentului raport	3
1.3.	Aspecte procedurale și consultarea părților interesate	4
2.	Efectele directivei.....	4
2.1.	Context - piața obiectelor de artă la nivel mondial	4
2.2.	Competitivitatea pieței obiectelor de artă modernă și contemporană din UE în raport cu piețele relevante care nu aplică dreptul de suită.....	5
2.2.1.	Vânzări prin licitație ale operelor artiștilor în viață	5
2.2.2.	Vânzări prin licitație ale operelor artiștilor decedați de mai puțin de 70 de ani de la data vânzării	6
2.3.	Impactul asupra pieței interne	6
2.3.1.	Vânzări prin licitație ale operelor artiștilor în viață și ale artiștilor decedați	6
2.3.2.	Modificări ale cotei de piață globale.....	7
2.4.	Factori care afectează dezvoltarea piețelor obiectelor de artă	7
2.4.1.	Mobilitatea în categoriile superioare de preț.....	8
2.4.2.	Sarcina administrativă în categoriile inferioare de preț	8
3.	Aspecte legate de punerea în aplicare la nivel național	9
3.1.	Nivelul redevențelor.....	9
3.2.	Procedurile de gestionare	9
3.2.1.	Costuri administrative	9
3.2.2.	Costurile suportate de organismele de gestiune colectivă.....	10
3.2.3.	„Efectul de domino”	10
4.	Impactul asupra artiștilor.....	10
4.1.	Beneficii și costuri pentru artiști	10
5.	Concluzii	11
5.1.	Competitivitatea piețelor europene	11
	ANEXA 1	13

1. INTRODUCERE

1.1. Obiectivele directivei

Directiva privind dreptul de suită (Directiva 2001/84/CE din 27 septembrie 2001) („directiva”) a fost elaborată în scopul îndeplinirii a două obiective majore: pe de o parte, de „a asigura că autorii operelor de artă plastică și grafică beneficiază de succesul economic al operelor lor de artă originale”¹ și, pe de altă parte, de a armoniza punerea în aplicare a acestui drept pe teritoriul UE. S-a considerat că „aplicarea sau neaplicarea unui astfel de drept are un impact semnificativ asupra mediului concurențial din cadrul pieței interne, în măsura în care existența sau absența obligației de plată care rezultă din dreptul de suită reprezintă un element ce trebuie luat în calcul de către fiecare persoană care dorește să vândă o operă de artă. Prin urmare, acest drept reprezintă un factor care contribuie la denaturarea concurenței și la deplasări ale vânzărilor în cadrul Comunității.”²

În conformitate cu aceste obiective, directiva a promovat armonizarea condițiilor esențiale pentru punerea în aplicare a dreptului de suită: (i) eligibilitatea și durata de protecție; (ii) categoriile de opere de artă pentru care se aplică dreptul de suită; (iii) domeniul de aplicare al actelor reglementate, și anume toate actele care implică comercianți de opere de artă; (iv) procente de dreptul de suită aplicabile pe categorii definite de prețuri; (v) pragul maxim pentru prețul minim de revânzare care atrage aplicarea dreptului (3 000 EUR); și (vi) dispoziții privind cetățenii țărilor terțe care au dreptul să primească redevențe. Directiva a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2006.

În perioada în care a fost adoptată directiva, patru din cele 15 state membre în acel moment nu au aplicat dreptul de suită în legislația națională: Austria, Irlanda, Țările de Jos și Regatul Unit. Până la 1 ianuarie 2010, aceste state membre au beneficiat de o perioadă de tranziție, în care au putut să nu aplice dreptul de suită pentru operele unor artiști decedați eligibili. Statele membre menționate și Malta au utilizat această dispoziție, precum și posibilitatea de a prelungi perioada de derogare cu încă doi ani. Derogarea se încheie la 1 ianuarie 2012, moment în care toate statele membre trebuie pună în aplicare directiva în mod integral.

1.2. Obiectivul prezentului raport

Conform articolului 11 din directivă, Comisiei trebuie să prezinte Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social un raport privind punerea în aplicare și efectele directivei. Prezentul raport îndeplinește această cerință. În conformitate cu dispozițiile articolului 11, prezentul raport analizează în special impactul directivei pe piața internă și efectele introducerii dreptului de suită în statele membre care nu au aplicat acest drept în legislația națională anterior intrării în vigoare a prezentei directive. Raportul acordă o atenție specială poziției Comunității în raport cu piețele relevante care nu aplică dreptul de suită, analizează rolul directivei în susținerea creativității artistice și evaluează situația în ceea ce privește procedurile de gestionare din statele membre.

¹ Considerentul (3) din directivă.

² Considerentul (9) din directivă.

1.3. Aspecte procedurale și consultarea părților interesate

Pentru a întocmi acest raport, Comisia a organizat o consultare publică extinsă privind toate aspectele principale identificate la articolul 11 și a solicitat informații inclusiv de la statele membre.

S-au primit 503 răspunsuri spre publicare. Dintre acestea, marea majoritate (422) au fost de la cetățeni - succesori în drepturi ai artiștilor (248, în principal din Franța și Italia) și artiști (174, în principal din Franța și Regatul Unit). S-au primit răspunsuri și de la profesioniștii piețelor obiectelor de artă (48), de la organisme de gestiune colectivă, de la asociații profesionale ale artiștilor și de la unele autorități publice.

2. EFECTELE DIRECTIVEI

2.1. Context - piața obiectelor de artă la nivel mondial

Piața mondială a obiectelor de artă și a antichităților, atât a operelor de artă, cât și a obiectelor de artă decorativă, a generat 43 miliarde EUR în 2010, anul în care piața a revenit la nivelul din 2008, după o perioadă de „criză“ în 2009 (când valoarea vânzărilor a scăzut la 28 miliarde EUR)³.

În 2010, UE a deținut o cotă valorică de 37% din piața mondială, urmată de Statele Unite (34%) și de China (23%)⁴. Tendința cea mai evidentă pe piața mondială a obiectelor de artă și a antichităților din ultimii șase ani este creșterea puternică a cotei de piață deținute de China, de la 5% în 2006, și scăderea simultană a cotelor de piață deținute de Statele Unite și UE (a se vedea Figura 1 din Anexa 1).

Vânzările de pe piața obiectelor de artă și a antichităților au crescut cu 13%, ajungând la 35 de milioane de tranzacții în 2010. Vânzările la nivel mondial se împart între casele de licitație (49% în 2010) și comercianții de opere de artă (51%). În 2010, valoarea totală a vânzărilor prin licitație a atins aproximativ 21 de miliarde EUR, iar vânzările prin licitație ale **obiectelor de artă**⁵ au ajuns la o valoare de aproximativ 7 miliarde EUR. A se vedea tabelul 1 din Anexă.

Piața obiectelor de artă și a antichităților în ansamblu contribuie semnificativ la economia mondială, nu numai în ceea ce privește cifra de afaceri, dar și în ceea ce privește activitățile comerciale pe care le susține, locurile de muncă și abilitățile pe care le generează, atât direct, cât și indirect. Arts Economics a estimat că în 2010, la nivel mondial, au fost înregistrate aproximativ 400 000 de activități comerciale (case de licitații, comercianți de opere de artă), iar în UE peste 59 000 de activități comerciale, din care 4 000 de case de licitații și 55 000 de comercianți de opere de artă având aproape 270 000 de angajați și, conform unei estimări prudente, susțineau peste 110 000 de locuri de muncă în serviciile de sprijin și auxiliare utilizate direct în comerțul cu opere de artă.

³ Toate informațiile sunt bazate pe date furnizate de Arts Economics, cu date provenind de la Artnet.

⁴ Datele furnizate de Arts Economics privind cota din piața obiectelor de artă și a antichităților deținută de China include China continentală, Hong Kong, Macao și Taiwan.

⁵ adică, fără a include și arta decorativă.

2.2. Competitivitatea pieței obiectelor de artă modernă și contemporană din UE în raport cu piețele relevante care nu aplică dreptul de suită

Dreptul de suită produce efecte directe numai în cazul tranzacționării de obiecte de artă contemporană și modernă, și anume opere ale artiștilor în viață din UE sau ale artiștilor din UE decedați de mai puțin de 70 de ani de la data vânzării. Lucrările care fac obiectul dreptului de suită au reprezentat aproximativ 2,1 miliarde EUR în termeni de vânzări la licitație la nivel mondial în 2010. În EU, aceste lucrări au reprezentat 50% din valoarea vânzărilor la licitație a obiectelor de artă în 2010⁶, comparativ cu 35% din vânzări în SUA, 25% în Elveția și 3% din vânzări în restul lumii. A se vedea tabelul 1 din Anexă.

2.2.1. Vânzări prin licitație ale operelor artiștilor în viață

În 2010, la nivel mondial, vânzările prin licitație ale obiectelor de artă aparținând tuturor artiștilor în viață au însumat aproximativ 1 miliard EUR, din care aproape o treime au reprezentat cota deținută de UE. La nivel mondial, în 2010, vânzările prin licitație ale operelor artiștilor în viață din UE au reprezentat o treime din valoarea vânzărilor operelor artiștilor în viață (340 milioane EUR)⁷.

Valoarea vânzărilor prin licitație ale obiectelor de artă ale tuturor artiștilor în viață au crescut cu 136% în perioada 2005-2010. Această creștere s-a încadrat sub medie în UE și Statele Unite (60%, respectiv 92%), în timp ce atât Elveția, cât și China au înregistrat creșteri mari de 334%, respectiv, 646%⁸.

În perioada 2005-2010, UE a pierdut din cota de piață mondială pentru vânzări prin licitație ale operelor artiștilor în viață, de la 37% la 30%, în principal, datorită scăderii cotei de piață deținute de Regatul Unit, de la 27% la 20%. În același timp, cota de piață deținută de Statele Unite a scăzut de la 54% la 37%, iar cota deținută de China a crescut de la 8% la 24%. Cota de piață deținută de Elveția a crescut ușor de la 0,3% la 0,5%.

În perioada 2008-2010, UE a mai pierdut din cota de piață pentru vânzările operelor artiștilor în viață din UE⁹. Această scădere a urmat după ce Regatul Unit a deținut o cotă maximă de 62% în 2008, la 3 ani de la intrarea în vigoare a directivei privind dreptul de suită. În același timp, cota de piață deținută de Statele Unite a crescut cu 5 puncte procentuale la 28%; după ce au introdus, în 2006, dreptul de suită pentru artiștii în viață din UE, unele state membre (Austria, Țările de Jos, Italia¹⁰) au înregistrat o creștere a cotei lor de piață în această perioadă. A se vedea tabelul 1. Dacă sunt analizate datele disponibile pentru o perioadă mai

⁶ Datele referitoare la vânzările prin licitație ale obiectelor de artă stau la baza dezbaterilor din prezentul document privind deplasările de pe piața mondială a obiectelor de artă, deoarece vânzările sunt făcute publice. Având în vedere că directiva a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2006, s-a luat în considerare perioada 2005-2010. Date detaliate referitoare la operele care fac obiectul dreptului de suită sunt disponibile numai pentru perioada 2008-2010.

⁷ Spre deosebire de alte piețe în cadrul cărora vânzările prin licitație pot fi împărțite în mod egal, mulți artiști în viață își vând lucrările în principal prin comercianți de opere de artă și mai puțin prin licitații. În acest domeniu, vânzările efectuate prin comercianți de opere de artă pot fi relativ mai mari, fiind estimate la dublul valorii vânzărilor prin licitație.

⁸ Comparațiile trebuie efectuate cu moderație, dat fiind interesul major din China pentru, de exemplu, arta tradițională chineză.

⁹ Aceste date trebuie interpretate cu prudență: informațiile nu acoperă perioada anterioară și perioada ulterioară armonizării dreptului de suită. Anii 2008-2010 au reprezentat, de asemenea, o perioadă de expansiune și recul fără precedent.

¹⁰ Italia a pus în aplicare dreptul de suită în 2006.

îndelungată, cota de piață deținută de UE pentru operele artiștilor în viață din UE a crescut de la 60% în 2002 la 66% în 2010, iar cota de piață deținută de Regatul Unit de la 40% la 42%.

Având în vedere deplasările la nivel mai larg ale piețelor de artă contemporană (și în general), nu există în prezent probe suficiente care să indice că, pentru perioada în cauză, scăderea cotei de piață deținute de UE pentru operele artiștilor în viață poate fi o consecință directă a armonizării dreptului de suită în 2006 (a se vedea Secțiunea 2.4 de mai jos pentru mai multe informații).

2.2.2. Vânzări prin licitație ale operelor artiștilor decedați de mai puțin de 70 de ani de la data vânzării

În 2010, la nivel mondial, vânzările prin licitație ale obiectelor de artă „modernă” (artiști născuți între 1875 și 1945) au însumat aproximativ 3,5 miliarde EUR. Piața „succesorilor” din UE (operele artiștilor decedați de mai puțin de 70 de ani de la data vânzării) a reprezentat 1 miliard EUR din această sumă.

În ansamblu, piața a crescut cu 126% în perioada 2005-2010. Vânzările din Elveția, Statele Unite și UE au crescut cu 25%, 69% și, respectiv, 85%, comparativ cu rata de creștere foarte ridicată a Chinei de 1 300%. UE a pierdut din cota de piață mondială, din nou, în mare măsură din cauza faptului că Regatul Unit a pierdut din cota de piață (de la 27% la 20%), cum s-a întâmplat și în cazul Statelor Unite și al Elveției. Cota de piață deținută de China s-a majorat substanțial de la 4% la 23%.

În ceea ce privește piața „succesorilor” din UE, se observă că în perioada 2008-2010 Regatul Unit a pierdut cinci puncte procentuale din cota de piață, ajungând la 37%, în absența aplicării dreptului de suită pe piața „succesorilor” (și, într-adevăr, Regatul Unit a pierdut, în aceeași perioadă, un procent semnificativ din cota deținută pe piața artiștilor decedați, de la 34% la 20%). În aceeași perioadă, cota de piață deținută de Statele Unite a crescut cu cinci puncte procentuale, iar cotele de piață deținute de alte state membre UE (indiferent dacă au aplicat sau nu dreptul pentru succesori) au rămas la un nivel stabil. În prezent, nu se poate distinge un model care să sugereze că statele membre care nu aplică dreptul de suită pentru operele artiștilor decedați au performanțe mai bune în această perioadă decât statele care aplică dreptul. A se vedea tabelul 1 din Anexă.

2.3. Impactul asupra pieței interne

Ținând cont de premiza conform căreia aplicarea în mod nearmonizat a dreptului de suită a contribuit la „deplasarea vânzărilor” pe teritoriul UE, Comisia a încercat să identifice dacă a avut loc o deturnare de la statele membre care au introdus în 2006, pentru prima dată, dreptul de suită pentru operele artiștilor în viață către alte state membre, precum și dacă statele membre care au o derogare până la 1 ianuarie 2012 par să beneficieze de un avantaj comparativ în ceea ce privește vânzările operelor artiștilor decedați. Comisia a analizat seturile de date disponibile pentru perioada 2005-2010.

2.3.1. Vânzări prin licitație ale operelor artiștilor în viață și ale artiștilor decedați

Piețele obiectelor de artă de pe teritoriul UE diferă prin natura și structura lor. De exemplu, cu toate că Regatul Unit deține cea mai mare cotă valorică a pieței în ceea ce privește vânzările prin

licitație ale obiectelor de artă eligibile pentru dreptul de suită (64% în 2010), urmat de Franța (12%) și Germania (5%), cel mai mare volum de tranzacții a avut loc în Franța (26%)¹¹.

În total, în 2010, aproximativ 65 000 de tranzacții efectuate prin licitație au fost eligibile pentru dreptul de suită, din care aproape două treimi au fost vânzări ale operelor artiștilor decedați și o treime vânzări ale operelor artiștilor în viață. A se vedea tabelul 1 din Anexă.

În urma analizei valorii și a volumului vânzărilor prin licitație ale operelor artiștilor în viață, pentru perioada 2005-2010, nu se pot identifica modele clare care ar indica deturnarea sistematică a comerțului în cadrul UE din statele membre care au introdus în 2006 dreptul de suită pentru artiștii în viață.

Regatul Unit a pierdut din cota de piață față de 2005 atât pentru vânzări ale operelor artiștilor în viață, cât și ale artiștilor decedați. În perioada 2008-2010, Regatul Unit a pierdut, de asemenea, din cota de piață din UE pentru operele artiștilor în viață eligibile pentru revânzare, cu toate că în 2008, și anume după trei ani de la intrarea în vigoare a directivei, cota de piață deținută de Regatul Unit a atins o valoare maximă de 61%. Totuși, în această perioadă, alte state membre care au introdus dreptul de suită pentru prima dată (Austria, Țările de Jos și Italia) și-au majorat, de asemenea, cotele de piață în detrimentul Regatului Unit. S-a observat, de asemenea, că Regatul Unit a pierdut din cota de piață din UE aferentă vânzărilor operelor artiștilor decedați, atât în perioada 2005-2010, cât și între 2008-2010. Dintre statele membre care au pus deja în aplicare dreptul de suită, atât Franța, cât și Germania au avut cote de piață ușor mai ridicate în perioada 2008-2010 pentru vânzări ale operelor artiștilor în viață din UE (de la 5% la 7% și, respectiv, de la 3% la 4%), în timp ce cota deținută de „restul UE” a rămas stabilă, la 2%. În ceea ce privește operele artiștilor decedați, cotele de piață au rămas stabile. A se vedea tabelul 1 din Anexă.

2.3.2. *Modificări ale cotei de piață globale*

În mod similar, nu se pot identifica modele clare în ceea ce privește cota de piață globală (nu numai licitațiile) pentru perioada 2005-2010. Austria, Țările de Jos și Italia au înregistrat o creștere ușoară a cotelor deținute pe piața din UE pentru operele artiștilor în viață, în timp ce cota deținută de Regatul Unit a scăzut semnificativ, încadrându-se în tendința de scădere a pieței Regatului Unit în ansamblu.

Modificările cotelor de piață pentru tranzacțiile cu opere ale artiștilor decedați prezintă și ele o imagine mixtă. Cota de piață a Regatului Unit s-a diminuat în concordanță cu scăderea generală a pieței; cotele de piață deținute de Germania și Țările de Jos au suferit un declin ușor, în timp ce cotele deținute de Franța, Austria și Italia au crescut.

2.4. **Factori care afectează dezvoltarea piețelor obiectelor de artă**

Mulți factori interesați au atras atenția asupra faptului că atributele diferitelor piețe de obiecte de artă, evoluția lor și competitivitatea relativă a piețelor depind de o gamă variată de factori. Un sistem de impozitare mai vast, inclusiv aplicarea TVA, pot avea un rol important. Trebuie remarcat că, în interiorul UE, cota TVA variază semnificativ, de la 15% la 25%. Au fost

¹¹ Valoarea mare a vânzărilor din Regatul Unit se datorează unui număr mic de vânzări la prețuri foarte mari. De exemplu, în 2010, 54% din valoarea pieței obiectelor de artă s-a încadrat în categoria de preț de 2 milioane EUR (reprezentând numai 0,5% din tranzacții).

menționate valorile comisioanelor și ale costurilor de administrare, inclusiv cele aferente gestionării dreptului de suită.

Sunt importante și alte aspecte. Piețele obiectelor de artă sunt influențate de modificările de gust și de modificările percepției asupra valorii investiției într-o operă de artă. În acest context, accesul la expertiză, specializarea oricărei piețe date, încrederea și contactele rămân importante. Evoluțiile în distribuția mondială a bogăției pot fi importante, după cum a dovedit-o creșterea economică a piețelor de obiecte de artă din China. Au mai fost menționate, de asemenea, mobilitatea pieței obiectelor de artă, inclusiv atracția tot mai mare exercitată de târgurile naționale și internaționale de artă din sectorul comercianților de opere de artă.

2.4.1. Mobilitatea în categoriile superioare de preț

Mai mult, piața mondială a obiectelor de artă, este caracterizată prin câteva „centre mondiale de interes” unde se achiziționează și se vând obiecte de artă cu valori ridicate - peste 50 000 EUR. Din aceste centre de interes, care dețin cele mai mari cote de vânzări în categoriile de preț superioare, fac parte Statele Unite, China și Regatul Unit. Acest fapt este confirmat de prețurile de vânzare mai mari decât media înregistrate în aceste țări (a se vedea figura 2 din Anexă) și de faptul că un număr mic de vânzări constituie un procent mare din valoarea tranzacțiilor.

Mulți respondenți au menționat că vânzările lucrărilor cu un preț ridicat sunt mult mai susceptibile la presiunea concurențială internațională și că este posibil ca costurile asociate acestor vânzări să determine vânzătorii să deturneze vânzările pe piețele cu costuri generale de tranzacționare mai mici, ținând cont chiar de costurile de transport¹². În cadrul acestei tendințe, casele de licitații au semnalat cazurile unor clienți care au preferat să mute vânzările la New York, justificându-și decizia prin invocarea dreptului de suită ca factor financiar. Sectorul comercianților de opere de artă a înregistrat o tendință de a deturna tranzacțiile la unul dintre târgurile de artă internaționale în plină ascensiune, exemplul prezentat fiind Art Basel. Pe scurt, este logic că vânzătorii își vor muta activitățile comerciale pe piețele pe care tranzacțiilor vor genera cele mai multe beneficii, iar dreptul de suită este unul dintre factorii care are un rol în alegerea locului vânzării.

2.4.2. Sarcina administrativă în categoriile inferioare de preț

Volumul cel mai mare de tranzacții se desfășoară în principal în segmentul inferior al pieței, și anume pe piețele „interne”, care se caracterizează prin tendința unui volum mare de vânzări de valoare mică. Aceste piețe pot fi naționale sau pot funcționa paralel cu piețele internaționale (un astfel de exemplu fiind Londra) și au la bază, în general, un volum mare de vânzări cu valoare mică, de cele mai multe ori de la surse locale, având în mare parte cumpărătorilor locali (a se vedea figura 3 din Anexă). S-a observat că, în general, aceste piețe sunt dominate de societăți mici, vulnerabile la sarcinile legislative care le sporesc costurile. Acest aspect este examinat în secțiunea 3 de mai jos.

¹² A se vedea, de exemplu, „The impact of artist resale rights on the art market in the UK” („Impactul dreptului de suită al artiștilor asupra pieței obiectelor de artă din Regatul Unit”), Toby Froschauer, ianuarie 2008.

3. ASPECTE LEGATE DE PUNEREA ÎN APLICARE LA NIVEL NAȚIONAL

3.1. Nivelul redevențelor

Elementul central al directivei a fost armonizarea redevențelor aplicabile în cinci categorii identificate, cu scopul de a armoniza aplicarea dreptului de suită în măsura în care inegalitățile denaturau condițiile de concurență din cadrul pieței interne. Niciunul dintre factorii interesați nu a indicat că ar trebui modificate respectivele categorii și redevențele, sau că ar trebui eliminat procentul de 5% la libera alegere pentru vânzări cu valori mai mici de 5 000 EUR.

În ceea ce privește pragul minim pentru aplicarea dreptului de suită, acesta variază între 15 EUR și 3 000 EUR. Nu au fost prezentate probe care să sugereze că variațiile la nivel național au avut un efect negativ asupra comerțului de pe teritoriul UE.

3.2. Procedurile de gestionare

Directiva permite statelor membre să prevadă gestiunea colectivă obligatorie sau opțională a redevențelor în temeiul dreptului de suită. Cu toate că majoritatea statelor membre prevăd gestiunea colectivă obligatorie a dreptului de suită, un număr semnificativ au optat pentru gestiunea colectivă opțională. Factorii interesați nu au pus sub semnul întrebării domeniul de aplicare al diferitelor abordări ale gestiunii colective a drepturilor.

În afara acestui fapt, directiva nu menționează nimic cu privire la punerea în aplicare și gestionarea dreptului. În sistemele naționale există divergențe importante care rezultă din diferențele privind modurile și costurile de administrare, atât pentru profesioniștii piețelor obiectelor de artă, cât și pentru organismele de gestiune colectivă care administrează dreptul de suită.

3.2.1. Costuri administrative

Majoritatea profesioniștilor piețelor obiectelor de artă au semnalat aspectul costurilor de administrare. S-a subliniat că în special IMM-urile, care, de obicei, dețin o cotă de piață mai mare în ceea ce privește volumul și nu valoarea, ar avea de suferit datorită costurilor ridicate de administrare generate de fiecare tranzacție. În acest sens, se menționează că numai în 2010 au avut loc peste 65 000 de vânzări prin licitație eligibile. Costurile de administrare a dreptului au fost estimate la o valoare maximă de 50 EUR per tranzacție. Acestea reprezintă, în principal, costuri cu personalul legate de (i) identificarea artiștilor eligibili; (ii) identificarea și localizarea succesorilor și a altor titulari de drepturi (iii) procesarea omisiunilor și a rambursărilor, precum și costurile pentru sistemul IT.

Factorul unic cel mai important se pare că este identificarea artiștilor eligibili. În timp ce organismele de gestiune colectivă din unele state membre țin o evidență excelentă, altele nu păstrează astfel de date sau nu permit accesul la ele în mod eficient. Unele organisme de gestiune colectivă publică liste cu titularii de drepturi cu care au încheiat un contract și care sunt îndreptățiți să beneficieze de redevențe în temeiul dreptului de suită. În statele membre în care înregistrarea unui artist într-un organism de gestiune colectivă reprezintă o condiție pentru plata redevențelor în temeiul dreptului de suită, organismele de gestiune colectivă pot furniza o listă completă a beneficiarilor potențiali.

Atunci când organismele de gestiune colectivă nu permit accesul la informații în mod sistematic și cuprinzător, se pare că sarcina de căutare revine profesioniștilor piețelor

obiectelor de artă. În ceea ce privește disponibilitatea și accesibilitatea transfrontalieră a evidențelor privind eligibilitatea, situația este neuniformă.

Păstrarea unor evidențe cuprinzătoare și care să permită găsirea artiștilor eligibili a fost semnalată ca cerință majoră pentru reducerea costurilor de administrare asociate dreptului de suită. O altă soluție pare să fie utilizarea unui sistem opțional și simplificat de plată prin sume forfetare. Într-un stat membru acordurile între sectoare de activitate (titulari de drepturi, sectoare de profil) cu privire la punerea în aplicare a dreptului și cooperarea în scopul dezvoltării de sisteme IT compatibile reprezintă elementele principale care asigură gestionarea eficientă a dreptului.

3.2.2. *Costurile suportate de organismele de gestiune colectivă*

Organismele de gestiune colectivă menționează costuri de administrare care variază între 10% și 20% din redevențele colectate. De obicei, costurile de administrare ale organismelor de gestiune colectivă sunt deduse înainte de distribuirea redevențelor și, prin urmare, sunt suportate de beneficiari.

În statele membre în care organismele de gestiune colectivă pot încasa redevențele în temeiul dreptului de suită numai pe baza mandatelor individuale, de obicei, toate sumele încasate pot fi distribuite. În statele membre care aplică alte sisteme, uneori beneficiarii nu pot fi găsiți. În aceste cazuri, până la 5% din redevențele colectate nu sunt distribuite.

3.2.3. *„Efectul de domino”*

Comercianții de opere de artă au criticat, de asemenea, așa-numitul „efect de domino” al dreptului de suită, adică redevențele trebuie plătite la fiecare tranzacție și nu pot fi rambursate - cum este posibil pentru TVA - pentru tranzacțiile între comercianți. Dreptul de suită are un efect cumulativ în cazul operelor de artă vândute de mai multe ori. În statele membre în care nu numai vânzătorul, dar și cumpărătorul sunt obligați să plătească redevențe în temeiul dreptului de suită, un comerciant de opere de artă implicat în două tranzacții consecutive poate plăti suma de două ori pentru aceeași operă de artă (mai întâi în calitate de vânzător și, apoi, în calitate de cumpărător).

4. IMPACTUL ASUPRA ARTIȘTILOR

4.1. Beneficii și costuri pentru artiști

Comisia a solicitat organismelor de gestiune colectivă responsabile cu colectarea și distribuția redevențelor în temeiul dreptului de suită informații privind (a) numărul artiștilor care au beneficiat anual de acest drept în perioada 2005-2010; și (b) valoarea distribuită. Zece organisme de gestiune colectivă au putut furniza aceste informații, mai precis, reprezentând 10 din cele 27 de state membre¹³. A se vedea sinteza din tabelul 3 din Anexă. În aceste 10 state membre, în 2010 au fost distribuite redevențe în valoare de aproximativ 14 milioane EUR către 6 631 de artiști și succesori ai lor, o cifră relativ stabilă în raport cu redevențele în valoare de 14,4 milioane EUR distribuite în 2007 către 7 107 artiști și succesori

¹³ Unele organisme de gestiune colectivă au putut furniza valoarea redevențelor distribuite, dar nu și numărul beneficiarilor; unele au indicat o valoare totală, dar informațiile nu au fost defalcate pe ani; un organism a indicat numărul de artiști care au beneficiat de acest drept, dar nicio valoare. Organismele din opt state membre nu au putut furniza nicio informație.

ai lor. Numai în Franța s-a încasat aproximativ jumătate din valoarea acestor redevențe. Organismele de gestiune colectivă din patru state membre (Belgia, Danemarca, Franța și Slovacia) au putut furniza o defalcare a distribuțiilor pentru perioada 2006-2010, pentru artiștii în viață și cei decedați. În aceste patru state membre 22% dintre redevențe în termeni valorici și 41% din volumul redevențelor au fost distribuite în perioada vizată artiștilor în viață.

Aceste cifre sunt confirmate în mare măsură de studiile efectuate de *Arts Economics*. În 2010, vânzările prin licitație eligibile au avut ca obiect opere de artă aparținând unui număr de peste 5 000 de artiști în viață, atingând un număr de 19 000 de tranzacții și o valoare de 225 milioane EUR. Succesorii dețin o proporție mult mai mare din vânzările eligibile pentru dreptul de suită, însumând 82% din vânzările eligibile în termeni valorici, 71% din volumul vânzărilor și 63% dintre beneficiari (a se vedea tabelul 4 din Anexă).

45% dintre artiștii în viață care au efectuat vânzări eligibile în 2010 (2 271) s-au încadrat în categoria de preț sub 3 000 EUR, generând o valoare a redevenței de până la 150 EUR. Alți 39% s-au situat în categoria de preț de până la 50 000 EUR, generând o valoare a redevenței de până la 2 030 EUR. Majoritatea covârșitoare a artiștilor și a succesorilor în drepturi care au contribuit la consultări consideră că sistemul dreptului de suită aduce beneficii atât din punct de vedere financiar, cât și în ceea ce privește recunoașterea. Unele organisme de gestiune colectivă au o schemă prin care efectuează o deducere în scopuri culturale (10% din veniturile generate de dreptul de suită), destinată în mod expres susținerii artiștilor tineri. Organismele de gestiune colectivă din unele state membre și-au exprimat regretul că armonizarea redevențelor aplicabile în temeiul directivei privind dreptul de suită a avut drept rezultat redevențe de valoare mai mică decât cele aplicate anterior prin legislația națională înaintea introducerii plafonului de 12 500 EUR și a valorii piramidale; de exemplu, în Germania se aplica anterior o valoare fixă de 5% pentru toate vânzările.

5. CONCLUZII

5.1. Competitivitatea piețelor europene

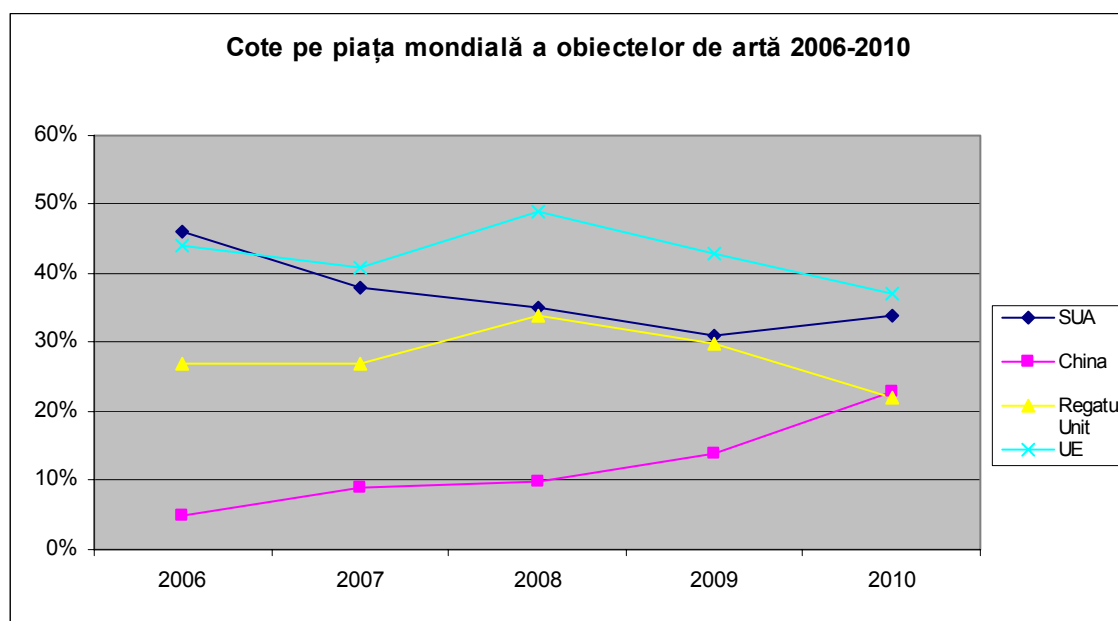
Nu se pot identifica modele clare care să stabilească o legătură între scăderea cotei deținute de UE pe piața mondială a obiectelor de artă modernă și contemporană și armonizarea dispozițiilor privind aplicarea dreptului de suită în UE la 1 ianuarie 2006. De asemenea, în prezent nu se pot stabili modele clare care ar indica deturnarea sistematică a comerțului în cadrul UE din acele state membre care au introdus în 2006 dreptul pentru artiștii în viață. Cu toate acestea, există presiuni clare asupra piețelor europene de obiecte de artă, în toate categoriile de preț, atât în sectorul licitațiilor, cât și în sectorul comerțanților și se reamintește faptul că domeniul de aplicare al dreptului de suită se va extinde substanțial la 1 ianuarie 2012, după încheierea perioadei de scutire pentru operele artiștilor decedați.

În același timp, calitatea gestionării drepturilor de suită pare să varieze pe teritoriul UE, fapt care generează costuri atât pentru profesioniștii piețelor obiectelor de artă, cât și pentru artiști. Sarcina poate fi mai mare în special pentru cei aflați în segmentul inferior al pieței care sunt proporțional mult mai afectați de costurile de administrare a dreptului. Mai mult, Comisia recunoaște că în unele state membre administrarea ineficientă a dreptului de suită generează o sarcină destul de semnificativă asupra profesioniștilor piețelor obiectelor de artă și poate duce la deduceri mari inutile din sumele ce trebuie să revină artiștilor și succesorilor.

- Având în vedere importanța economică a acestui sector, Comisia consideră că evoluțiile pieței trebuie examinate continuu. Comisia va efectua un nou exercițiu de raportare și va publica rezultatele acestuia în 2014.
- De asemenea, Comisia își va continua eforturile în sensul angajamentului de a convinge țările terțe să introducă dreptul de suită.
- Având în vedere volumul tranzacțiilor care fac obiectul dreptului de suită, Comisia Europeană consideră, de asemenea, că schimbul de bune practici la nivel European va aduce beneficii în scopul gestionării și reducerii la minimum a costurilor de administrare în toate statele membre. În acest scop, Comisia intenționează să stabilească un dialog între factorii interesați, care vor avea sarcina de a face recomandări privind îmbunătățirea sistemului de colectare și distribuție a dreptului de suită.
- În sens mai general, Comisia Europeană și-a exprimat îngrijorarea că organismele de gestiune colectivă ar trebui să funcționeze la un standard mai ridicat de guvernare și transparență în ceea ce privește membrii lor și utilizatorii comerciali și va înainta o propunere în acest sens în cursul anului 2012, aplicabilă în aceeași măsură organismelor de gestiune colectivă care administrează dreptul de suită.

ANEXA 1

Figura 1 – Modificarea cotelor deținute pe piața mondială a obiectelor de artă în perioada 2006-2010

Tabelul 1 - Vânzări prin licitație 2008 și 2010

	Vânzări prin licitație 2008 (milioane EUR)					Vânzări prin licitație 2010 (milioane EUR)					
	Toți artiștii în viață	Artiștii în viață din UE	Opere ale artiștilor decedați de mai puțin de 70 de ani de la data vânzării	Opere ale artiștilor din UE decedați de mai puțin de 70 de ani de la data vânzării	Total vânzări prin licitație (obiecte de artă și decorative)	Toți artiștii în viață	Artiștii în viață din UE	Opere ale artiștilor decedați de mai puțin de 70 de ani de la data vânzării	Opere ale artiștilor din UE decedați de mai puțin de 70 de ani de la data vânzării	Total vânzări prin licitație (obiecte de artă și decorative)	Vânzări prin licitație ale obiectelor de artă
AT	6,5	6,0	15,1	14,3	131,6	8,5	7,6	22,1	19,8	222,8	76,6
FR	40,7	27,4	162,4	136,1	1105,3	51,6	24,1	200,9	120,6	1153,4	396,8
DE	17,4	14,9	61,4	57,2	454,5	16,8	12,3	69,2	53,6	416,5	143,3
IT	20,2	11,7	72,6	60,7	514,1	16,9	14,6	53,0	53,5	250,2	86,1
NL	2,8	2,2	11,4	10,8	126,7	6,7	4,7	1,5	16,9	124,6	42,9
SE	4,9	4,3	20,2	16,0	138,9	9,7	9,4	27,1	22,6	153,3	52,7
UK	506,3	347,0	900,6	752,8	6391,1	199,4	145,1	695,4	661,0	4224,9	1453,4
Restul UE	15,8	14,4	51,5	47,5	437,0	15,1	6,9	107,7	83,7	693,8	238,7
UE	614,5	429,0	1295,0	1099,9	9299,3	319,1	224,7	1176,8	1031,7	7239,5	2490,4
US	421,4	127,9	1129,9	626,5	6607,8	389,5	97,6	1308,2	694,4	6499,6	2235,9
CH	3,9	3,0	26,9	25,9	272,8	5,7	3,4	35,2	29,3	376,5	129,5
Restul lumii	350,3	5,7	201,8	37,0	2791,1	357,1	17,5	970,8	43,8	6661,2	2226,8
TOTAL	1390,2	564,5	2653,6	1784,8	18971,0	1071,6	343,2	3490,3	1799,2	20776,8	7082,6

Tabelul 2 - Vânzări prin licitație ale operelor artiștilor în viață și ale artiștilor europeni cu succesori eligibili, UE, 2010

	Valoarea în milioane EUR	Nr. de artiști/succesori beneficiari	Volumul tranzacțiilor
Artiști în viață	225	5,072	18,670
Artiști europeni cu succesori eligibili	1,032	8,814	46,380
Total	1,257	13,886	65,050
Artiști în viață ca % din total	18%	37%	29%

Figura 2

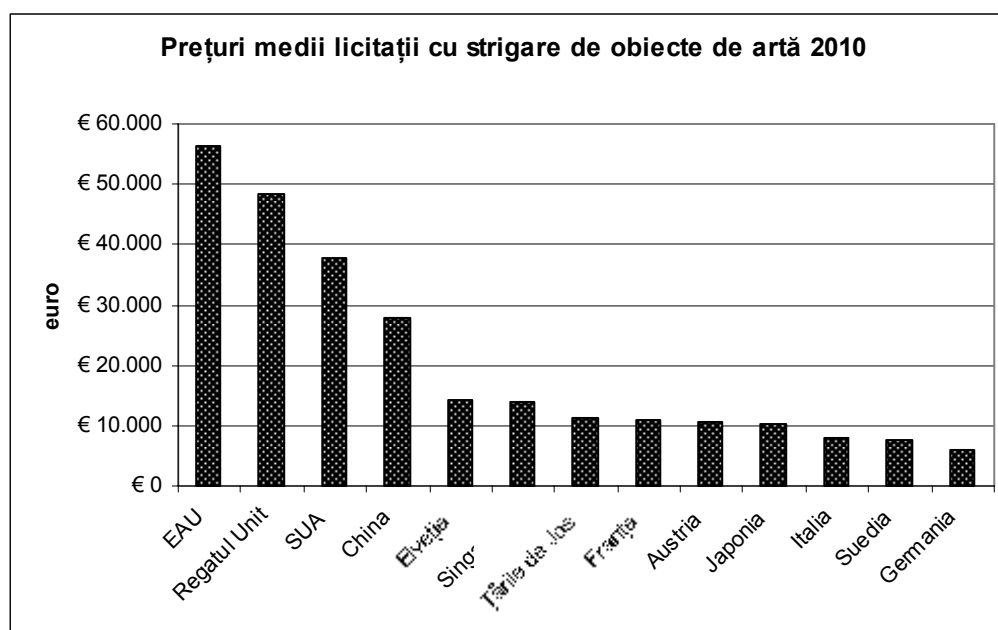
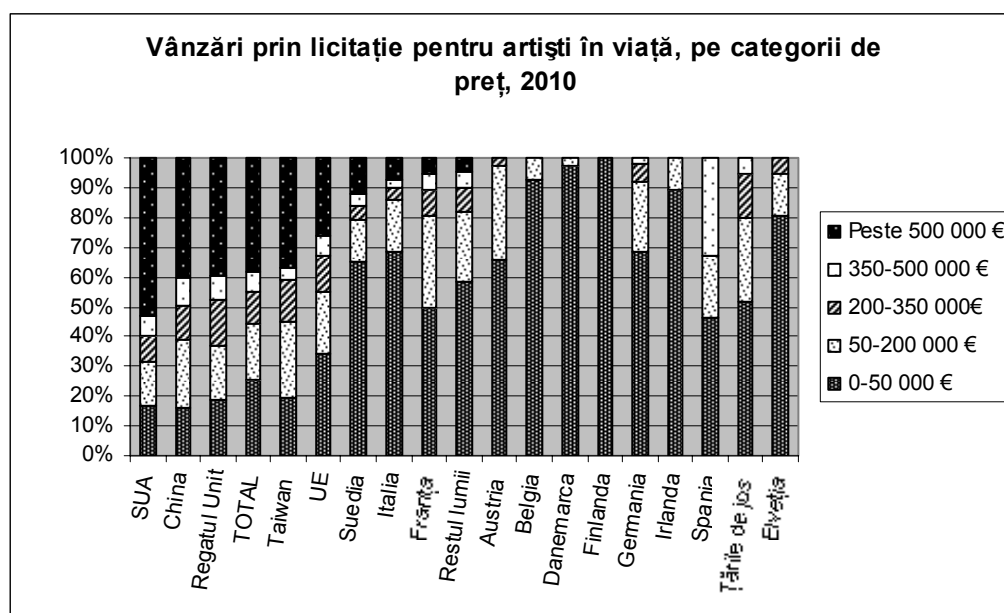

Figura 3

Tabelul 3 - Numărul de artiști beneficiari și valoarea redevențelor distribuite, 2005-2010, statele membre UE selectate

	2005		2006		2007		2008		2009		2010	
	Nr.	Valoarea în milioane EUR	Nr.	Valoarea în milioane EUR	Nr.	Valoarea în milioane EUR	Nr.	Valoarea în milioane EUR	Nr.	Valoarea în milioane EUR	Nr.	Valoarea în milioane EUR
AT			19	0,038	27	0,07	43	0,111	39	0,093	38	0,11
BE	291	0,256	413	0,505	448	0,51	545	0,623	508	0,46	513	0,554
DK			1604	0,225	2071	1,346	1989	1,403	1511	0,742	1894	0,857
EE		0,007	10	0,018	14	0,021	13	0,011	9	0,01	11	0,004
FR	1991	2,934	2191	5,2	2233	6,51	1985	6,68	1959	6,06	2054	6,848
DE	878	2,351	1020	2,751	1191	3,47	1157	3,374	1112	4,319	1021	3,427
NL			46	0,06	39	0,053	54	0,067	44	0,056	58	0,105
PT					4	0,001	6	0,005	19	0,027	26	0,026
SK	76	0,021	110	0,025	135	0,037	152	0,049	132	0,038	50	0,022
UK			414	0,987	945	2,99	1123	3,45	913	2,594	966	2,696
Total		5,569	5827	9,809	7107	15,008	7067	15,773	6246	14,399	6631	14,649